

MEDYA TAKİP DOSYASI

09 Mayıs 2024 Perşembe

EKONOMİ 57

ELEKTRİĞİN YÜZDE 42'Sİ TEMİZ ENERJİDEN

► Dünyada elektrik üretiminde yenilenebilir kaynakların payı ilk kez yüzde 30'u aşarken, bu rakam Türkiye'de yüzde 42'ye ulaştı. Rüzgar ve güneşin elektrik üretimindeki toplam payı yüzde 16 ve hidroelektriğin payı ise yüzde 20 oldu.

Temiz enerjide dünyadan öndeyiz

Küresel elektrik üretiminde yenilenebilir kaynakların payı ilk kez yüzde 30'u aştı. Türkiye'de ise bu oran yüzde 42'ye ulaşarak dünya ortalamasının üzerine çıktı. Türkiye'de rüzgar ve güneş enerjisinin elektrik üretimindeki toplam payı yüzde 16 olurken, hidroelektrik yüzde 20 ile en büyük yenilenebilir kaynak olmaya devam etti.

► Londra merkezli enerji düşünce kuruluşu Ember'in, küresel elektrik talebinin yüzde 92'sini oluşturan 80 ülkenin elektrik üretim verilerini kapsayan Küresel Elektrik Görünümü Raporu yayınlandı. Küresel elektrik üretiminde yenilenebilir enerji kaynaklarının payı 2023'te ilk kez yüzde 30'u aşarken, Türkiye elektriğinin yüzde 42'sini bu kaynaklardan üreterek küresel ortalamanın üzerine çıktı.

ELEKTRİK TALEBİ ZİRVEDE

Buna göre, dünyanın elektrik talebi geçen yıl 29,5 teravatsaatle rekor seviyeye ulaştı. Özellikle gelişmiş ülkelerdeki tüketim düşüşünden dolayı küresel elektrik talebi geçen yıl yüzde 2,2 ile yavaş bir büyüme eğilimi gösterdi. Elektrik talebini karşılamak için üretimde en hızlı büyüyen kaynaklar ise güneş ve rüzgar enerjisi oldu. Geçen yıl, küresel elektrik üretiminde yüzde 5,5'i güneş enerjisi ve yüzde 7,8'i rüzgar enerjisinden sağlandı. Güneş enerjisi yüzde 23,2 ile elektrik üretiminde yıllık bazda en büyük artışın görüldüğü kaynak oldu. Güneş, aralıksız 19 yıldır dünyanın en hızlı büyüyen elektrik kaynağı konumunu korudu. Rüzgar enerjisinden elektrik üretimi 2023'te önceki yıla göre yüzde 9,8 yükseldi. Küresel elektrik üretiminde geçen yıl hidroelektrik kaynakların payı yüzde 14,3 ile önceki yıla göre yüzde 2 geriledi.

KARBONDİOKSİT DÜŞÜSTE

Biyoenerji kaynakları dünya elektrik üretiminde geçen yıl yüzde 2,4 pay alırken, diğer

%42 İLE
KÜRESEL
ORTALAMANIN
ÜZERİNDEYİZ

yenilenebilir enerji kaynaklarıyla küresel elektrik üretiminde yenilenebilir enerjinin toplam payı ilk kez yüzde 30'u aştı. Böylece, küresel elektrik üretiminde karbondioksit yoğunluğu geçen yıl rekor şekilde düşerek 2007'deki zirve değerine göre yüzde 12 daha düşük bir noktaya geriledi. Kömür ve doğal gazın küresel elektrik üretimindeki payı geçen yıl sırasıyla yüzde 35,4 ve yüzde 22,5 oldu. Kömürden elektrik üretimi 2023'te yüzde 1,4 ve gazdan üretim ise yüzde 0,8 artış gösterdi. Nükleer enerjiden elektrik üretimi 2023'te yıllık bazda yüzde 1,8 yükselerek toplam üretimde yüzde 9,1 pay aldı.

Türkiye'de aslan payı HES'lerin

● Türkiye'de de güneş ve rüzgar enerjisinden elektrik üretiminde dünyadakine benzer bir büyüme görüldü. Türkiye, elektriğinin yüzde 42'sini yenilenebilir kaynaklardan üreterek küresel ortalamanın üzerine çıktı. Türkiye'nin elektrik üretiminin yüzde 6'sı güneş ve yüzde 10'u rüzgar enerjisinden karşılanırken, hidroelektrik yüzde 20

ile en büyük yenilenebilir elektrik kaynağı olmayı sürdürdü. Geçen yıl, Türkiye'de elektriğin yüzde 58'i ise fosil yakıtlardan üretildi. Ember'e göre Türkiye'nin yenilenebilir enerjiden elektrik üretim potansiyeli oldukça yüksek seviyede, ülkenin 2030'da elektriğinin yüzde 47'sini yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılama hedefi bulunuyor.

BLOOMBERG DUYURDU:

Elektrik ve gazda gelire göre fatura

Mayıs ayına gelinmesiyle, 2023 yılı Nisan ayında başlatılan ve yaklaşık 25 metreküpe denk gelen doğalgaz desteği sona erdi. Doğalgaz ve elektrik faturalarına zam gelip gelmeyeceği merak edilirken ABD merkezli Bloomberg, çarpıcı iddiayı duyurdu. Habere göre, gelir grupları için farklı doğalgaz ve elektrik tarifeleri belirleme planı üzerinde çalışılıyor. Bloomberg'e konuşan ve isminin açıklanmasını istemeyen bir yetkili, **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının** bir süredir bu plan üzerinde çalıştığını söyledi. Yetkili, hükûmetin düşük gelirli haneleri daha düşük faturalarla desteklemeyi amaçladığını ve uygulamanın, gelir veya tüketim arttıkça enerji tarifelerinin kademeli olarak artabileceği anlamına geleceğini söyledi.

Türkiye'nin depoladığı gaz miktarı belli oldu

Türkiye'nin enerji kapasitesi ve çalışmalar hakkında konuşan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Alparslan

Bayraktar, ülkemizin bugün gelinen noktada 5.8 milyar metreküp gazı depoladığını söyledi. Türkiye'nin, Avrupa'nın en büyük dördüncü doğal gaz piyasasına sahip olduğuna dikkat çeken Bayraktar, "Kendi iç pazarınızın çok kuvvetli olması lazım. Bizim doğal gaz tüketimimiz 860 yerleşim yerinde, 200'ün üzerinde organize sanayi bölgesinde var" dedi.

ENERJİDE GÜÇLÜ TÜRK-YUNAN İŞ BİRLİĞİ

GÜNEYDOĞU Avrupa Enerji Enstitüsü Başkanı Costis Stambolis, “Türkiye’nin gaz piyasası çok gelişmiş durumda ve ülke, bölgenin ana enerji merkezi konumunda. İki ülke arasında elektrik ve gaz konusunda bir daimi komite kurulmasını etkileşim açısından çok önemli buluyorum.” dedi.

11

Enerjide güçlü Türk-Yunan iş birliği için “ELEKTRİK VE GAZ KOMİTESİ” ÖNERİSİ

Güneydoğu Avrupa Enerji Enstitüsü Başkanı Costis Stambolis, Türkiye ile Yunanistan'ın enerji işbirliğinin güç kazanması için “elektrik ve doğal gaz komitesi” kurulması önerisinde bulundu. Stambolis, 1. Türk-Yunan Enerji Forumu kapsamında, AA muhabirinin iki ülke arasındaki enerji işbirliğine ilişkin sorularını yanıtladı.

Enerjideki işbirliği alanlarını “yakin ve daha ileriye dönük” olarak sınıflandıran Stambolis, “Acil alanların başında elektrik geliyor, çünkü halihazırda elektrik alışverişi yapıyoruz. Bir elektrik bağlantı hattımız var. İki ülke ikinci bir bağlantı hattı inşa etmeye karar verdi. Sistemin elektrifikasyonu sağlandıkça daha fazla elektrikle ilgili duyulacak. Bu nedenle ara bağlantılar çok önemli hale geliyor.” dedi.

Stambolis, Nea Santa ile Babaeski arasında planlanan ikinci bağlantı hattının, yenilenebilir enerji üretimindeki artışın yanı sıra Türkiye’de nükleer enerji santralının devreye alınmasıyla daha fazla elektrik üretiminin görüldüğü bir döneme denk geldiğini belirterek şöyle devam etti:

“Bunun geliştirilmesi çok önemli stratejik bir adım. Bu iki ülke arasındaki elektrik ticaretini de teşvik edecektir. Türkiye’nin enerji borsası EPIAS, bizim enerji borsamız HENEX gibi çok önemli bir iş yapıyor. Dolayısıyla bir sonraki adım, EPIAS ile HENEX arasında bir tür işbirliği olacaktır.”

Doğal gazın enerji dönüşümünde önemli bir yere sahip olacağını dile getiren Stambolis, “Bu alanda iki ülke, politika hamlelerinin koordinasyonu ve güvenliği açısından birlikte çalışabilir.” değerlendirmesinde bulundu.

Stambolis, “Türkiye’nin gaz piyasası çok gelişmiş durumda ve ülke, bölgenin ana enerji merkezi konumunda. Türkiye’de çok sayıda gaz giriş noktası var, ayrıca Sakarya’da kendi gazını üretmeye başladı.” ifadesini kullandı.

İki ülke arasındaki mevcut doğal gaz boru hattının 15 yılı aşkın süredir faaliyette olduğuna işaret eden Stambolis, büyük bir hat olmasına rağmen bu hattın yeterince faydalanılmadığını söyledi. Stambolis, “Yunanistan tarafından alım kapasitesini geliştirmemiz şartıyla Türkiye’den daha fazla gaz alma imkanımız var.” diye konuştu.

İki ülkenin sahip olduğu yüzer LNG terminallerine dikkati çeken Stambolis, “LNG çok alınıp satılabilen bir şey. Yunanistan ile Türkiye arasındaki petrol ürün-

Güneydoğu Avrupa Enerji Enstitüsü Başkanı Costis Stambolis, “Türkiye’nin gaz piyasası çok gelişmiş durumda ve ülke, bölgenin ana enerji merkezi konumunda. İki ülke arasında elektrik ve gaz konusunda bir daimi komite kurulmasını etkileşim açısından çok önemli buluyorum.” dedi.

leri ticareti gibi LNG ticareti yapacağımız bir durumu öngörebiliyorum.” dedi.

Stambolis, “Yunanistan ile Türkiye ve belki de bölgedeki diğer ülkeler arasında daha geniş bir işbirliği geliştirilmesinin bir sonraki aşaması, bölgesel olarak petrol ve gaz ticareti yapabileceğiniz EastMed enerji pazanını kurmak olacaktır. Sizin EPIAS’ınız var, bizim de HENEX’imiz var. Hem türev piyasasında hem de fiziksel piyasada bazı ortak ürünler oluşturabilirler.” değerlendirmesinde bulundu.

İki ülkenin pek çok konuda bilgi alışverişinde bulunabileceğine işaret eden Stambolis, şunları söyledi:

“İki ülke arasında elektrik ve gaz konusunda bir daimi komite kurulmasını eti-

leğim açısından çok önemli buluyorum. Her iki ülkenin de yararına çalışabilir. Bu alanı takip eden bir enstitü olarak iki hükümete bir öneride bulunacak olsaydık, yıl boyunca düzenli olarak toplanacak, bilgi alışverişinde bulunacak ve birbirlerinden deneyim kazanmaya çalışacak ortak bir elektrik ve gaz komitesi kurardık. Bu spesifik bir öneri.”

“KİLİT NOKTA İŞBİRLİĞİ”

Yunanistan’ın doğal gaz iletim sistemi operatörü DESFA’nın Strateji ve İş Geliştirme Direktörü Michael Thomadakis de ikili işbirliğinde öngörülen ilk projelerden birinin enterkonnekte bağlantı hatlarının açılması olduğunu belirterek, “Elektrik şe-

bekeleri ne kadar çok birbirine bağlarsa o kadar iyi olacaktır.” dedi.

Thomadakis, sisteme yükü miktarında dahil edilen yenilenebilir enerji kaynaklarının istikrarsızlığa sebep olduğunu dile getirerek şöyle konuştu:

“İstikrarsızlık 3 yolla giderilir. Birincisi, yenilenebilir enerjiyi kesmek, ki böyle bir şey söz konusu değil ve bu her zaman mümkün değildir. İkinci yol ise üretimi tüketime göndermek. Bu nedenle elektrik bağlantı hatları son derece önemlidir. Çünkü fazla üretiminizi anlamda takas edebilir ya da eksik üretiminizi komşunuzdan karşılayabilirsiniz. Bu çok önemli bir unsur. Elektrik iletimi gaz gibi değil, anlıktır. Dolayısıyla yedek güç dedikleri

bu şeyi sağlamak bir zorunluluktur.”

Yenilenebilir enerjiye geçiş sürecinde operatörler düzeyinde çok fazla işbirliği gerektiğini vurgulayan Thomadakis, “Bunun için piyasanın da bunu desteklemesi gerekir. Eğer EPIAS ve HENEX bir yol bulurlarsa, ki Avrupa’da bu çok yaygın, biz de burada iki ülke arasında aynı şeyi yapabilirsek, o zaman ticaret Türkiye ve Yunanistan arasındaki temel fiziksel sistemlerin düzgün çalışmasını kolaylaştıracaktır. Kilit nokta işbirliği. Sektörde rol alan bireyler arasında daha sık ve yakın işbirliği kurulmalıdır.” diye konuştu.

Thomadakis, Türkiye ile Yunanistan arasındaki doğal gaz boru hattının her iki ülke için de büyük bir fırsat olduğunu ve iyi değerlendirilmesi gerektiğini belirterek, Türk satıcıları daha fazla kapasite almaya çağırır.

Türkiye’nin doğal gaz merkezi hedefine de değinen Thomadakis, plan bir piyasaya sahip olması halinde ülkenin son derece başarılı bir gaz merkezi olacağını dile getirdi.

Thomadakis, enerji işbirliğine ilişkin, “Çalışma düzeyinde birbirimizde daha sık görüşmeliyiz. Bu çok önemli, zira politikacılar gün sonunda piyasanın ne istediğini takip ederler. Sunun her iki tarafındaki insanlar birbirleriyle konuşsun ve işbirliği yolları bulsun. Biri diğerinin neye ihtiyacı olduğunu bulsun. Bence kilit mesele budur.” ifadesini kullandı.

TÜRKİYE-YUNANISTAN ENERJİ İŞBİRLİĞİ

Türkiye ile Yunanistan, karşılıklı petrol ürünleri ticaretinin yanı sıra son 20 yılda hayata geçirilen ortak projelerle elektrik ve doğal gaz alanlarında da işbirliği yapıyor. Coğrafi olarak önemli bir konumda yer alan iki ülke arasında enerjinin birçok farklı alanında işbirliği imkanı bulunuyor.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 6 yıl aradan sonra 7 Aralık 2023’te Yunanistan ile Türkiye arasındaki Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyinin 5’inci toplantısı kapsamında Atina’ya ziyaret gerçekleştirmişti.

Ziyarette, eğitim, enerji, ulaşım, turizm ve ticaret gibi alanlarda işbirliğini öngören 15 önemli anlaşma, mutabakat muhtırası ve ortak bildirigelere imza atılmıştı.

Yunanistan Başbakanı Kiriakos Miçotakis, 18 Nisan’da yaptığı açıklamada, Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Ankara’da yapacağı görüşmenin tarihinin 13 Mayıs olarak belirlendiğini ifade etmişti.

"2,2 milyon ton karbon emisyonunun önüne geçtik"

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) ana desteğinde Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim Derneği (SÜT-D) tarafından 9'uncusu düzenlenen İstanbul Karbon Zirvesi, bu yıl "İklim Değişikliği Kaynaklı Riskler, Fırsatlar ve Karbon Ticareti" temasıyla gerçekleştirildi.

İTÜ Süleyman Demirel Kültür Merkezi'nde yapılan zirvenin ikinci gününde konuşan IC Enterra Yenilenebilir Enerji Genel Müdürü **Taşkın Kızılok**, bünyelerinde bulunan 9 hidroelektrik santral (HES) ile bugüne kadar 2,2 milyon ton karbon emisyonunun önüne geçtiklerini ifade ederek, bu yıl içinde devreye girecek Hatay'daki Erzin-2 GES Projesi'nin de yılda 129 bin 760 ton karbon emisyo-

nunu engelleyeceğini söyledi. AB Yeşil Mutabakatı'nın, bazı zorunluluklar getirirse de aynı zamanda şirketlere önemli fırsatlar sunduğunu kaydeden Kızılok, bu dönüşümü başarıyla gerçekleştiren şirketlerin, daha sürdürülebilir ve kârlı bir iş modeli oluşturabileceklerini anlattı. AB Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması'nın (SKDM) devreye girişinin, kararların ve uygulanan politikaların, Türkiye'de politika yapımcılar için itici bir güç oluşturduğunu dile getiren Kızılok, iklim değişikliği politikaları ve diğer uygulamalarla yenilenebilir enerji santrallerinin ve yeşil enerjinin öneminin daha da artmasının beklendiğini vurguladı.